

شکل ۱- مدل تحلیل سه شاخگی
(نگارندگان بر اساس Moghimi, 2004, Bagheri Manesh, et al., 2018)

شکل ۲- حوزه تخصصی پاسخ‌دهندگان.

شکل ۳- مدل سه شاخگی چالش‌های معنایی-هویتی منظر شهری در ایران با تأکید بر چالش‌های دارای بیشترین امتیاز

جدول ۱- تحلیل سه شاخگی چالش‌های منظر شهری

Context زمینه‌ای	Structure ساختاری	Behavior (رفتاری)
حدومرز: حوزه عمل رشته‌های مختلف در برخورد با منظر شهری مشخص نیست (اسدپور، ۱۳۹۸: ۶۴) (V1)	نرسیدن به راه‌حل‌های عملیاتی در برنامه‌های توسعه منظر شهری (محملی ابیانه، ۱۳۹۰) (V8)	محدود شدن مشارکت مردم در منظر شهری (ایمانی جاجرمی، ۱۳۹۵: ۹۵ و منصور، ۱۳۹۷، ۳ و براتی، ۱۳۸۵: ۲۵ و مجیدی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۹) (V14)
نبود یک دانش نظام‌یافته یا روش‌شناسی کارآمد برای سامان دادن به منظر شهرها (براتی، ۱۳۸۵: ۲۰) (V2)	ناکارآمدی سیستم‌های نظارتی (ضوابط ارتقا کیفی سیما و منظر شهری (۱۳۸۷) مصوبات شورای عالی معماری و شهرسازی ایران (۱۳۹۵) سند جامع ارتقاء کیفی سیما و منظر شهری (۱۳۹۱)) (V10)	کم‌توجهی مدیریت و برنامه‌ریزی شهری به جنبه‌های بصری و ادراکی شهر در ذهن شهروندان (زارع و همکاران، ۱۳۹۸: ۲) (V15)
دستیابی به اهداف مشترک در برخورد با منظر شهرها به دلیل چندبعدی شدن شهرها پیچیده است (ملکی و احمدی، ۱۳۹۲: ۱۵) (V3)	به بعد نظارت در مدیریت بصری و نحوه عمل ارزیابی و معیار معتبر برای اجرا و انجام آن پرداخته نشده است. (ضوابط ارتقا کیفی سیما و منظر شهری (۱۳۸۷) مصوبات شورای عالی معماری و شهرسازی ایران (۱۳۹۵) سند جامع ارتقاء کیفی سیما و منظر شهری (۱۳۹۱) و ملکی و احمدی، ۱۳۹۲: ۱۶) (V11)	غافل ماندن از ظرفیت‌های بعد ادراکی و معنایی در طرح‌ها و پروژه‌ها (مجیدی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۸) (V16)
انتقال از دستورالعمل‌های بین‌المللی به سیاست‌های محلی (Ginzarly et al., 2019) (فروغمند اعرابی و خبازی، ۱۳۹۲: ۴۴) (V5)	ضوابط بدون در نظر گرفتن کاربران و معنای دریافت شده از جانب آن‌ها بوده است. (ضوابط ارتقا کیفی سیما و منظر شهری (۱۳۸۷) مصوبات شورای عالی معماری و شهرسازی ایران (۱۳۹۵) سند جامع ارتقاء کیفی سیما و منظر شهری (۱۳۹۱)) (V19)	نبود زبان مشترک بین جامعه علمی و حرفه‌ای و مدیران و مسئولان شهری (براتی، ۱۳۸۵: ۶) (V4)
روند کنونی تولید دانش در طراحی شهری امکان بومی‌سازی را محدود کرده است (فروغمند اعرابی و خبازی، ۱۳۹۲: ۴۴) (V6)	فقدان ضوابط و مقررات کنترل و هدایت بصری (ضوابط ارتقا کیفی سیما و منظر شهری (۱۳۸۷) مصوبات شورای عالی معماری و شهرسازی ایران (۱۳۹۵) سند جامع ارتقاء کیفی سیما و منظر شهری (۱۳۹۱)) (V17)	بسیاری از مناظر شهری هیچ ارتباط معنایی با کاربران برقرار نمی‌کنند. در خوانش معنای متن منظر شهری گاهی تصورات روشنی در ذهن کاربران شکل نمی‌گیرد (زیاری، ایزدی، ۱۳۹۷: ۳۴) (V23)
طراحی منظر از درگیر شدن با فضاهای عمومی و معیارهای فراگیر طفره رفته است. (V13)	مغفول ماندن اهمیت حفظ هویت بصری منظر شهرها در طرح‌ها (ضوابط ارتقا کیفی سیما و منظر شهری (۱۳۸۷) مصوبات شورای عالی معماری و شهرسازی ایران (۱۳۹۵) سند جامع ارتقاء کیفی سیما و منظر شهری (۱۳۹۱)) (V20)	بی‌توجهی به مقوله معنا از عوامل اصلی بروز پدیده بی‌مکانی در شهرها (حسین‌زاده و معینی، ۱۳۹۹: ۵۰ و رستگارزاده و پدram، ۱۳۹۸ الف) (V27)
پاسخگویی به نیازها و ارزش‌های مختلف گروه‌های اجتماعی مختلف دشوار است (V7)	نبود برنامه حفاظتی ویژه از منظر شهری تاریخی (V18)	-
گردآوری همه خصوصیات منظر شهری تاریخی و جمع‌آوری اجزای آن و پرداختن به ارزش‌های میراث فرهنگی چالش است. (Ginzarly et al., 2019: 2) (V21)	منظر شهری تاریخی بیشترین آسیب را از توسعه‌های شهری متحمل شده‌اند (زیاری، ایزدی، ۱۳۹۷: ۳۴) (V29)	-
گسست رابطه معنایی منظر تاریخی با منظر معاصر در شهرها (V25) (زیاری، ایزدی، ۱۳۹۷: ۳۴) (اسماعیل دخت و همکاران، ۱۴۰۰: ۴۸)	-	-
بحران و آشفتگی در منظر شهرهای معاصر (اسماعیل دخت و همکاران، ۱۴۰۰: ۴۶) (V28)	-	-
دگرگونی چهره شهرها و از بین رفتن توازن سیمای شهر (جنبه بصری منظر) (شعبانی و کامیاب، ۱۳۹۱: ۸۹) (V12)	-	-
منظر شهری نابسامان امروز شهرها از «بعد کیفی و معنایی» دارای مشکلاتی است که باعث ایجاد نارضایتی مردم می‌شود (مجیدی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۸) (V22)	-	-
«منظر شهری به مثابه متن»، بر اثر گسستگی، تخریب و فرسودگی، بخشی از «معنای خود» را از دست داده است. (روستایی، ناصری، ۱۳۹۸: ۱۲۴ و حبیبی، ۱۳۶۸: ۱۱) (V26)	-	-
چالش شهر در آستانه ورود به دورانی جدید «معنا و ارتباط متقابل انسان و محیط مصنوع» است. (براتی، ۱۳۸۵: ۶) (V24)	-	-
شهرها توان مقاومت در برابر شهرهای دیگر را ندارند و در نهایت منفعل عمل می‌نمایند که از این راه چیزی از هویت آن‌ها باقی نمی‌ماند. (رستگارزاده و پدram، ۱۳۹۸) (V9)	-	-

جدول ۲- خروجی آزمون تی چالش‌های زمینه‌ای.

One-Sample Statistics				
چالش‌های زمینه‌ای منظر شهری در ایران	تعداد نمونه	میانگین	میزان انحراف استاندارد	میزان خطای میانگین
حدومرز حوزه عمل رشته‌های مختلف در برخورد با منظر شهری مشخص نیست. (V1)	۱۱۸	۳/۴۷	۱/۰۲۵	۰/۰۹۴
نبود یک دانش نظام‌یافته یا روش‌شناسی کارآمد برای سامان دادن به منظر شهرها (V4)	۱۱۸	۳/۶۸	۱/۰۹۳	۰/۱۰۱
دستیابی به اهداف مشترک در برخورد با مناظر شهری به دلیل چندبعدی شدن شهرها پیچیده است. (V3)	۱۱۸	۳/۶۴	۱/۰۱۰	۰/۰۹۳
انتقال از دستورالعمل‌های بین‌المللی به سیاست‌های محلی (V5)	۱۱۸	۳/۴۷	۱/۱۵۳	۰/۱۰۶
روند کنونی تولید دانش در طراحی شهری امکان بومی‌سازی را محدود کرده است. (V6)	۱۱۸	۳/۱۵	۱/۰۳۵	۰/۰۹۵
پاسخگویی به نیازها و ارزش‌های مختلف گروه‌های اجتماعی مختلف دشوار است. (V7)	۱۱۸	۳/۲۳	۱/۰۶۵	۰/۰۹۸
شهرها توان مقاومت در برابر دیگری را ندارند و منفعل عمل کرده و چیزی از هویت آن‌ها باقی نمی‌ماند. (V9)	۱۱۸	۴/۱۹	۱/۰۲۳	۰/۰۹۴
دگرگونی چهره شهرها و از بین رفتن توازن سیمای شهر (V12)	۱۱۸	۴/۲۳	۰/۸۴۱	۰/۰۷۷
طراحی منظر از درگیر شدن با فضاهای عمومی و معیارهای فراگیر طفره رفته است. (V13)	۱۱۸	۳/۶۰	۱/۱۰۳	۰/۱۰۲
گردآوری همه خصوصیات منظر شهری تاریخی و جمع‌آوری اجزای آن و پرداختن به ارزش‌های میراث فرهنگی (V26)	۱۱۸	۳/۷۰	۰/۹۹۰	۰/۰۹۱
منظر شهری نابسامان امروز شهرها از «بعد کیفی و معنایی» دارای مشکلاتی است که باعث ایجاد نارضایتی مردم می‌شود. (V22)	۱۱۸	۴/۰۸	۱/۸۰۸	۰/۰۷۴
چالش شهر در آستانه ورود به دورانی جدید «معنا و ارتباط متقابل انسان و محیط مصنوع» است. (V24)	۱۱۸	۳/۹۸	۰/۸۸۷	۰/۰۸۲
گسست رابطه معنایی منظر تاریخی با منظر معاصر در شهرها (V25)	۱۱۸	۴/۲۳	۰/۸۳۱	۰/۰۷۷
«منظر شهری به‌مثابه متن»، بر اثر گسستگی، تخریب و فرسودگی، بخشی از «معنای خود» را از دست داده است. (V26)	۱۱۸	۴/۱۳	۰/۸۷۳	۰/۰۸۰
بحران و آشفتگی در منظر شهرهای معاصر (V28)	۱۱۸	۴/۳۳	۰/۸۰۷	۰/۰۷۴

جدول ۳- خروجی آزمون تی چالش‌های ساختاری.

One-Sample Statistics				
چالش‌های ساختاری منظر شهری در ایران	تعداد نمونه	میانگین	میزان انحراف استاندارد	میزان خطای میانگین
نرسیدن به راه‌حل‌های عملیاتی در برنامه‌های توسعه منظر شهری (V8)	۱۱۸	۳/۶۸	۱/۰۳۷	۰/۰۹۵
ناکارآمدی سیستم‌های نظارتی (V10)	۱۱۸	۴/۳۸	۰/۸۵۷	۰/۰۷۹
به بعد نظارت در مدیریت بصری، نحوه عمل ارزیابی و معیار معتبر برای اجرا پرداخته نشده است. (V11)	۱۱۸	۴/۰۸	۰/۹۳۰	۰/۰۸۶
فقدان ضوابط و مقررات کنترل و هدایت بصری (V17)	۱۱۸	۳/۸۶	۱/۰۲۰	۰/۰۹۴
نبود برنامه حفاظتی ویژه از منظر شهری تاریخی (V18)	۱۱۸	۳/۹۵	۱/۰۱۱	۰/۰۹۳
ضوابط بدون در نظر گرفتن کاربران و معنای دریافت شده از جانب آن‌ها بوده است. (V19)	۱۱۸	۴/۰۹	۰/۸۴۷	۰/۰۷۸
مغفول ماندن اهمیت حفظ هویت بصری منظر شهرها در طرح‌ها (V20)	۱۱۸	۴/۰۸	۰/۸۱۲	۰/۰۷۵
منظر شهری تاریخی بیشترین آسیب را از توسعه‌های شهری متحمل شده‌اند. (V29)	۱۱۸	۴/۱۴	۰/۹۰۵	۰/۰۸۳

جدول ۴- خروجی آزمون تی چالش‌های محتوایی.

One-Sample Statistics				
چالش‌های محتوایی منظر شهری در ایران	تعداد نمونه	میانگین	میزان انحراف استاندارد	میزان خطای میانگین
نبود زبان مشترک بین جامعه علمی و حرفه‌ای و مدیران و مسئولان شهری (V4)	۱۱۸	۴/۰۳	۱/۱۶۹	۰/۱۰۸
محدودشدن مشارکت مردم در منظر شهری (V14)	۱۱۸	۴/۱۶	۰/۹۹۵	۰/۰۹۲
کم‌توجهی مدیریت و برنامه‌ریزی شهری به جنبه‌های بصری و ادراکی شهر در ذهن شهروندان (V15)	۱۱۸	۴/۱۵	۰/۹۱۲	۰/۰۸۴
غافل ماندن از ظرفیت‌های بعد ادراکی و معنایی در طرح‌ها و پروژه‌ها (V16)	۱۱۸	۴/۱۰	۰/۹۷۳	۰/۰۹۰
بسیاری از مناظر شهری هیچ ارتباط معنایی با کاربران برقرار نمی‌کنند. در خوانش معنای متن منظر شهری گاهی تصورات روشنی در ذهن کاربران شکل نمی‌گیرد. (V23)	۱۱۸	۴/۱۴	۰/۸۳۰	۰/۰۷۶
بی‌توجهی به مقوله معنا از عوامل اصلی بروز پدیده بی‌مکانی در شهرها (V27)	۱۱۸	۴/۱۹	۰/۸۱۹	۰/۰۷۵

جدول ۵- آمار توصیفی آزمون فریدمن (رتبه‌بندی چالش‌های منظر شهری در نظام شهرسازی ایران)

آمار توصیفی						
چالش‌های معنایی-هویتی منظر شهری	تعداد نمونه	میانگین	رتبه میانگین	میزان انحراف	کمترین امتیاز	بیشترین امتیاز
چالش‌های زمینه‌ای	۱۱۸	۳/۵۴	۱/۲۰	۰/۴۸۲	۲	۵
چالش‌های ساختاری	۱۱۸	۴/۰۳	۲/۲۹	۰/۵۹۳	۲	۵
چالش‌های محتوایی (رفتاری)	۱۱۸	۴/۱۳	۲/۵۱	۰/۶۱۲	۲	۵